

KARSZT-ÉS BARLANGKUTATÁSI TÁJÉKOZTATÓ

BUDAPEST

1963.

III.

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Budapest, VI. Gorkij fasor 46-48.

Karszt- és Barlangkutató Társulat

TÁJÉKOZTATÓ

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

Szerkesztő: Dr. DÉNES GYÖRGY
Felelős kiadó: Dr. HEGEDŰS GYULA

Munkatársak: Hazslinszky Tamás, id. Schönviszky
László és Szentes György.

A kiadvány sokszorosítását a Nehézipari Minisztérium Tájékoztatási Osztálya a Minisztertanács vonaikozó engedélye alapján M-989/1962-Ba/16. szám alatt engedélyezte.

Készült a NIM. Házinyomdájában 1000 példányban.

A TÁJÉKOZTATÓ Szerkesztősége szeretettel köszönti

Karsztmorfológiai Szakosztályunk elnökét, dr. L á n g Sándort, a földrajztudományok kandidátusát, abból az alkalomból, hogy a Budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Természetföldrajzi Tanszékének vezetője lett;

Földtani Szakosztályunk elnökét, dr. J a k u c s Lászlót, a földrajztudományok kandidátusát, kit a Szegedi József Attila Tudományegyetem Földrajzi Tanszékének vezetőjévé nevezték ki és

Karszthidrológiai Szakbizottságunk vezetőjét, Ma g y a r i Gábor geológust, ki rövidesen elfoglalja az Aggteleki barlangok igazgatói székét.

További munkájukhoz őszinte szívből sok sikert és jó szerencsét kívánunk .

A TÁJÉKOZTATÓ Szerkesztősége nagy örömmel értesült Társulatunk két fiatal tagjának klemelkedő eredményéről:

Az országos középiskolai tanulmányi versenyen

Mindszenty Andrea, a MAFC Barlangkutató Csoportjának tagja földrajzból országos első helyezést és

Kulin György, a Petőfi Barlangkutató Csoport tagja fizikából országos második helyezést ért el.

Nagyszerű eredményükre mi is büszkék vagyunk, sikerükhöz szívből gratulálunk és további tanulmányaikhoz kitartó szorgalmat, jó egészséget és jó szerencsét kívánunk! .

GONDOLATOK A BARLANGKATASZTER ALAPELVEINEK KÉRDÉSÉHEZ

Neppel Ferenc

Az 1950 - 1960 közötti évtizedet a magyar karszt- és barlangtan történetében a nagy barlangfelfedezések és a barlangkutatók számának megnövekedése jellemzi. Az évtized végén a barlangfeltáró munka lanygulásával a tudományos kutatómunka került az érdeklődés középpontjába. Ez a munka azonban már csak megfelelő szervezethez esetén bíztat sikerrel. A szervezethez való törekvés hozta létre a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatot, melynek irányításával ma az ország minden karsztos területén szorgalmas kutatómunka folyik.

A jelenleg folyó munka legfontosabb témáiként a karszterületek komplex feltárását, a kutatási módszerek fejlesztését - elsősorban a modern tudomány eredményeinek a karszt- és barlangtanba való bevezetésével, és az elméleti kérdések tisztázását jelölhetnénk meg. Bárme-lyik témán dolgozzék is valaki - különösen ha kezdő a tudományos munkában - állandóan bele-ütközik szakmánk egyik nagy hiányosságába, a barlangkataszter és a magyar karszt- és bar- langtani irodalmat összefoglaló bibliográfia hiányába. Rengeteg munka, anyagi eszköz és idő pa- zarlódik el azért, mert a túlságosan szétszórtan megjelent szakirodalmat nem ismerjük kellőkép- pen.

Egyes kutatóink megpróbálták ugyan legalább megkezdeni a barlangok összeírását. Ere- jük és idejük azonban, legjobb esetben csak egy-egy hegység barlangjainak többé-kevésbé tel- jes összeállítására futotta. A kiadási, közlési nehézségek is korlátozták munkájukat. Próbálko- zásaik így nem lehettek sem módszerbelileg egyneműek és következetesek, sem tárgyi tekintet- ben átfogóak és teljeseek.

Megállapíthatjuk tehát, hogy egész jövőendő munkánk hatékonysága függ attól, hogy mikor és milyen minőségben tudjuk összeállítani és a tudományos élet vérkeringésébe beállítani ha- zánk alapvető bibliográfiával ellátott barlangkataszterét. Bizonyos mértékben szerencsések va- gyunk. Egyik kiváló munkatársunk, egy élet hangyaszorgalmu munkájával, tekintélyes és értékes anyagot halmozott fel. Feldolgozni és kiegészíteni azonban egymaga nem győzi. Ehhez a munká- hoz kíván segítséget nyújtani a MKBT Vezetősége, amikor a barlangok és karsztjelenségek ka- taszterezését felvette 1963. évi munkatervébe. Az irányítást a Dokumentációs Szakosztályra bízta, amely az előzetes munkát meg is indította.

Kataszterünk csak akkor lesz tudományos szempontból használható, ha alaposan ellen- őrzött, következetes rendszer szerint összeállított, közlési formájában könnyen áttekinthető ada- tokat tartalmaz. Az eddig felhalmozott anyagot tehát egységesíteni kell. Míg a kiegészítés - egy- ben az adatok ellenőrzése és helyesbitése - feladatát a csoportok vállalták magukra /lásd a "Speleológiai terepfelvétel megindítása" c. cikket/, az egységesítés és rendezés feladata a Doku- mentációs Szakosztályra hárul.

Ezt az alkalmat használjuk fel arra, hogy felkérjük mindazokat, akik saját maguk, az ország valamely területének barlangjairól vagy más karsztjelenségeiről csináltak már valamilyen ösz- szeállítást, bocsássák azt /esetleg csak lemásolásra/ a Szakosztály rendelkezésére, hogy mi- nél teljesebb anyaggal kézdhezzük meg a munkát.

Miután a célt kitűztük magunk elé, ki kell dolgoznunk azokat az alapelveket, melyeket a továbbiakban iránymutatónak használhatunk. Meg kell alkotnunk egy értékelési rendszert, amely- nek segítségével az adatokat egyenként mérlegelve a megfelelő helyre besorolhatjuk. A tartal- mi értékelés tekintetében sok értékes szempontot nyújt Papp Ferenc professzor munkája a bar- langok indexeléséről. Ezen kívül azonban számtalan más szempontot is figyelembe kell vennünk.

Az alapelvek összeállítása során felmerült néhány olyan probléma, melyeknél úgy éreztük, nem ismertek kellőképpen a szakmai nyilvánosság előtt vagy pedig vitára kell bocsájtanunk, hogy a szakmai közvélemény döntése alapján fogalmazhassuk meg véglegesen. Ezért a Tájékoztató következő számainak hasábjain vitajelöltő cikkekben felvetjük ezeket a problémákat. Minden cikk- ben két szempont szerint tárgyaljuk a témát. Egyrészt az alapelvek számára definíciószerűen összefoglaljuk azokat az ismereteket, amelyeket véglegesen tekintünk. Másrészt kérdésként megjelöljük, minek az eldöntését várjuk a szakmai közvéleménytől.

Felkérjük tehát mindazokat, akiket érdekel ez a munka, kapcsolódjanak bele a Szakosztály munkájába. Várjuk értékes észrevételeiket és hozzászólásaikat. Amennyire a Tájékoztató terjedelme engedi, egészükben vagy kivonatban a hozzászólásokat is közölni fogjuk. Szándékunkban áll az ősz folyamán egy vitázó ankét rendezése is.

Zárjuk ezt a bevezetést az első kérdéscsoport felvetésével:

A karszt és barlangkataszter alatt kétféle fogalmat értünk:

Először egy olyan adatgyűjteményt, amely következetes rendszer szerint tartalmazza az ország barlangjaira és karsztjelenségeire vonatkozó dokumentációt. Segítségével folyamatosan nyilvántarthatjuk és számbavehetjük a velük kapcsolatos tudományos eredményeket és egyéb rájuk vonatkozó eseményeket.

Másodszor értünk alatta egy olyan tudományos kézikönyvet, mely tartalmazza az előbbiben nyilvántartott objektumok legfontosabb adatait egy megállapított időpontban.

Nyilvánvaló, hogy a kettő felépítése azonos, csak míg az elsőben a lehetséges teljességre kell törekednünk, a másodikban bizonyos válogatási szempontokra kell figyelemmel lennünk.

Feltesszük a kérdést: Ki hogyan képzei el a Karszt- és barlangkatasztert?

A kézikönyvre vonatkozóan eddig több nézet alakult ki. Egyik szerint szigorú és következetes rendben sok rövidítés és táblázat alkalmazásával táviratstílusban közöljük csak az u.n. kataszteri alapadatokat. Ez előnyös lenne a terjedelem szempontjából. Viszont így csak a legszűkebb szakkörök számára lenne használható. A másik nézet szerint a nagyobb barlangokról enciklopédikus összefoglaló cikkeket /esetleg több szerzővel/, az arra érdemes kisebbekről rövid cikkeket, ismertetőket is közöljük a kataszteri alapadatokon kívül. Ez viszont megnövelné a terjedelmet, de sokkal értékesebbé és a nem szakemberek számára sokkal használhatóbbá tenné a kiadványt.

Az is eldöntendő dolog, hogy először a barlangokat gyűjtsük össze egy kötetbe, hagyjuk a többi karsztjelenséget egy következő kötet számára, vagy a nevezetesebb karsztjelenségeket és a barlangokat egy rendszerben közöljük. Utóbbi esetben meg kell állapítani, mi legyen a közlés határa a többi karsztjelenségnél /pl. dolinák, szurdokvölgyek, stb./

AZ ORFŰI VIZFŐ-FORRÁSBARLANG 3. SZIFONJÁNAK ÁTTÖRÉSI LEHETŐSÉGEI

Rónaki László

A barlangfolyosók vízzel teljes szelvényben elárasztott részein, az ún. szifonokon a kutatók eddig szifonkerülő járatok felkutatásával, vízszintsüllyesztéssel, vagy buvárrúzással igyekeztek tovább jutni. E módszerek sikeres alkalmazása minden esetben, a szubjektív tényezők mellett, elsősorban a helyzeti adottságok függvénye. A barlangkutatók fő akadályát jelentő szifon ilyen módon való legyőzése lehetővé teszi a további feltáráshoz szükséges táróvágatnak a legcélszerűbb irányban, mérés útján való kitűzését, ami egyben a leggazdaságosabb megoldás is.

Orfűre a számításaink szerint több km-es barlangjárattal rendelkező Vizfőforrás barlangjának forrásfelőli részén sikerült behatolni mintegy 150 m hosszban, két szifon vízszintsüllyesztéssel módszerrel történt áttörésével /1,2/.

Az újabb akadályt jelentő szifon rendkívüli mélysége miatt, vízszint süllyesztéssel módszerrel történt leküzdése technikailag nehezen kivitelezhető, kétséges kimenetelű vállalkozás lenne, mely a jelen körülmények között nem kerülhet szóba. A szifonkerülő járat lehetőségét is el kell vetnünk az eddigi kutatások eredményei alapján. Maradt tehát az eddig ismert módszerek közül a buvár felderítés, melyet elkezdtünk ugyan, de még nem hozta meg a kívánt eredményt.

Végül javaslatot tehetünk végső megoldásként az áttörés legkedvezőbb irányának kitűzésére a barlangkutatásban még nem alkalmazott vízszintes bányafurási módszer kipróbálásával. Noha a kutatómódszerekkel kimutatott és bizonyított barlang feltérására irányuló munkák a vízgyűjtőterület más pontjain is reményekre jogosítónan folynak, mégis fontosnak tartjuk a forrás felőli feltérítés folytatását is, mert ez nemcsak tudományos érdek, de elsőrendű idegenforgalmi szempont is, éppen az Orfűi-völgy idegenforgalmi kiépítési terveivel kapcsolatban.

Vegyük számba tehát lehetőségeinket és a kiviteli módokat a buvármódszer és a bányafurás alkalmazásánál.

Miní ismeretes /1,3/ a 3. szifont buvármunkával 20 m mélységig, közel 40 m hosszban felderítettük és azt rajzban is közöltük. /1/ A továbbjutás jelenlegi akadálya a mélyben összeszűkülő szifonjárat, mely a legtávolabb felderített pontnál, kb. 60 cm szabad nyílással, lapos, 5-6 méteres elválási hasadékként 15-20° dőléssel tovább mélyül. A lapos részút ismeretlen vastagságban borítja a finom iszap. Az ezuton való továbbjutás egyetlen lehetséges módja, hogy a buvár készülékét nem erősíti testére, így a szűk résben a palackokat maga után húzva, vagy a felszínen hagyott palackokból hosszú tömlőn át kapja a szükséges levegőt.

Eltekintve attól, hogy a különleges barlangi környezetben mindkét variáció számos baleseti forrást rejt magában, további nehézséget jelent a rendkívüli mélység és távolság leküzdése. Probléma a tárolható sűrített levegő korlátozott mennyisége és a víz alacsony hőmérséklete mellett a megbízható összeköttetés /fónikus vagy egyéb elektromos jelzőkapcsolat/ megteremtésének gondja is. Mégis megvizsgáljuk a további előrejutás ilyen kiviteli módját.

Eddigi kutatásaink eredményeiből következően, a legkedvezőbb esetben is közel 100 méter vizalatti utat jelent a szifon, melynek 25%-a az ismereteink szerint könnyű közlekedést biztosít a buvár számára.

Ha feltételezzük, hogy a további járat nem szűkebb és a buvár akadálytalanul tovább haladhat lévetett készülékkel, vagy tömlős maszkkal, akkor kedvező esetben 30-40 perc alatt átjuthat a szifonon, feltételezve, hogy a szifon mélysége 30 métert nem haladja meg, és a 20-30 m mélységben 10 percnél tovább nem tartózkodott a buvár. Így a felszínre emelkedéskor 3 méteres mélységben 3 perces kiszállási /dekompressziós/ várakozást kell betartania.

Ugrai K. táblázata szerint egyébként, ha a vizalatti tartózkodás több, de nem haladja meg a 20 percet, akkor 25 méterről feljövételkor 3 méteren 5 percet, 25 m-nél mélyebbről pedig két kiszállási lépcsővel 6 méteren 3 percet, és 3 méteren 5 percet kell várakozni a felszálló buvárnak; minden esetben ügyelve arra, hogy a kiszállási lépcsőig nem szabad 2 percnél gyorsabban felemelkednie.

A Drager-féle légszükségleti táblázat alapján 25-30 méter mélységben a levegő fogyasztás 105-120 liter/perc, míg a 10-20 méter mélységben 60-90 liter/perc. A feltételezett átjutási időt alapul véve a mélységenkénti levegőfogyasztás az alábbi:

10 perc 25-30 méter mélységben 1200 l
27 perc 10-20 méter mélységben 2440 l
3 perc zsállás 3 méter mélységben 99 l.

Összesen tehát 3.739 l levegőfogyasztással számolhatunk.

Ez a levegőmennyiség 3x7 l-es palackban 180 atm. nyomáson tárolható. A felhasználhatatlan 10 atm. hozzáadásával a 200 atm.-ra hitelesített palackokba már tartalék levegő nem tölthető. Ha viszont 3x11 l-es nagy palackot töltünk fel, úgy 114 atm. nyomással tárolhatjuk a szükséges levegőt és a 150 atm.-ra engedélyezett palackokba a kihasználhatatlan levegőn kívül még 660 l tartalék tölthető.

Ezek szerint tehát egy teljesen feltöltött, 3 nagy palackból álló buvárkészülék elegendő a szifon, - fenti viszonyok feltételezése mellett, - átszúsához, a visszatérésre azonban nincs mód, ha csak a buvár nem indul el 2 készülékkel. Ez esetben a lévetett nagy készülékek fokozottabban akadályozzák útjában, ami további időszükségletet jelent. Könnyen belátható, hogy ilyen módon csak rendkívüli felkészültséggel, több, fokozatos előrehaladási próbával kísérhető meg az átszás. A buvár ilyen körülmények között napi egy alkalommal tud merülni és a kutatáshoz minden alkalommal legalább 3 db. feltöltött, 3 nagy palackból álló készülékre van szükség. Esetünkben, ha a készülék beszerzésével járó nehézségeket nem is vesszük figyelembe, csak a néhez barlangi szállítási utat, valamint a szükséges időt állítjuk arányba az átszásai valószínűséggel, akkor el kell vetnünk ezt a módszert. Szóba jöhet még a már említett tömlős maszk használata, amikor a sűrített levegőt a merülési helyről tetszés szerinti számban összekapcsolt nagy-

méretű palackból kapja a buvár. Ennek a módszernek viszont az a hátránya van, hogy a távolság növekedésével a tömlővezetés nehézkes és a baleseti veszély barlangi körülmények között nagyon nagy. Ilyen módszer használatához is csak a szállítási út megjavítása után, készenléti mentő-buvárokkal biztosítva kezdhetnénk hozzá. A buvárkészülék átutás lehetősége felért a végső soron munka- és időigényessége mellett főleg balesetveszélyessége miatt nem jöhet számításba.

Vizsgáljuk meg a bányafurással történő járatkutatás lehetőségeit. A bányákban használt elektromos, vagy sűrítettlevegős furógépekkel 100-150 méter hosszú vízszintes kutatólyukak furhatók, melyekben a furó megszaladásával és az öblítő víz eltűnésével észlelhető a harántolt üregek távolsága és bizonyos mértékig mérete is.

A legyezőszerűen telepített furólyukakban észlelt adatok felrakásával, anélkül, hogy a furólyukba alkalmas vizsgáló szondát vezetnénk az üreg vizuális kikémlelésére, az üregek elhelyezéséből is képet alkothatunk a logcéluszerűbb átrobbantási irányról.

A szifonon túl elhelyezkedő üregekről a megfelelő számú furólyuk biztos tájékoztatást nyújt, így elkerülhető a vaktában hajtott kutatóvágat eredménytelensége.

A kivitelezés módja.

A sűrített levegős meghajtású furógép terjedelmes volta miatt az elektromos GP-1-típusú bányafurógépet tartjuk célszerűbbnek, még ha a tápvezeték kiépítése költséges is. A furóberendezés felállítási helyén /a 3. szifon előtér/ kis helyszükséglete miatt előreláthatólag nincs szükség bővítési munkákra.

A gép beszállításánál csak a szivattyú és a 2 db elektromotor terjedelme okoz gondot, u.i. a barlang víz feletti természetes járatai közlekedésre - hasadékbarlang jellegének megfelelően - csak a kutatók számára alkalmas. Terjedelmes és súlyos géprészek szállítása robbantással járó járatbővítés nélkül csak úgy oldható meg, ha a barlangban való szállítást minden nehézségeivel a kutatók vállalják.

Az energiaellátás miatt a községben lévő transzformátortól 500-600 méter hosszban gumitömlős kábelt kell kiépíteni a munkálatok idejére. A barlang bejáratánál elhelyezett kapcsolótáblán bármikor áramtalanítható a barlangban lévő 100 méter, sértetlen szigetelésű, vízmentes kábel, melynek végződése vízmentes tokozatban, bányában használatos kapcsolószekrényen keresztül van kapcsolatba a furóberendezést meghajtó 4.5 kw teljesítményű motorral, és az öblítőszivattyút hajtó 1.8 kw teljesítményű elektromotorral, illetőleg a világítás áramot adó kisméretű 380/12 v-os, vízmentes tokozású transzformátorral.

Fokozott figyelmet kell fordítani az érintésvédelemre a nagy páratartalmú, vizes barlangban.

A munkához szükséges elektromos áram fogyasztás nem haladja meg becslésünk szerint a 300 kw-t.

A kutatási munkák idejét olyan időszakokra kell tenni, amikor a barlangi árvizek előfordulási valószínűsége kicsi. Erre legalkalmasabbnak augusztust tartjuk, annál is inkább, mert ha a fűrészi munkák az egyébként is tervezett két hetes barlangkutató tábor idejében kerülnek lebonyolításra, úgy aállítás munkáigényes műveleteit a kutatók ellátják, nem beszélve arról, hogy a barlangkutató csoportból műszaki irányító személy állandóan figyelemmel kísérhetné a fűrészi munkákat; ezzel a kiértékelés pontossága és a munkateljesítmény is jelentősen fokozható.

A fűrészek telepítési iránya menetközbeni kiértékelés alapján történne, az előre betervezett 80-170°-os irányszögek közé eső területben./1/ A rendelkezésre álló 7 munkanap alatt minden bizonnyal elegendő kutatólyuk furható ahhoz, hogy az áttöréshez alkalmas táró kihajtására a legkedvezőbb irány megállapítható legyen.

Hivatkozásban szereplő kiegészítő irodalom.

- 1./ Rónaki L. A Vízforrás-barlang szifonjai
Pécsi Műszaki Szemle VII. évf. 4. sz. 1962.
- 2./ Vass B. Vízforrás-barlangja
Pécsi Műszaki Szemle VI. évf. 2. sz. 1961.
- 3./ Vass B. Még nem sikerült átúszni az ország legmélyebb szifonját. Karszt és Barlangkutató Tájékoztató 1962. VI.-VII.

KUTATÓCSOPORTJAINK MUNKÁJÁRÓL

JELENTÉS

az BEAC Barlangkutató Csoportjának 1962. évi munkájáról.

1962. őszén alakult meg a BEAC Tájékoztató és Természetjáró szakosztályán belül a barlangász szakcsoport. A csoport tagjai főként a TTK geológus és geofizikus hallgatói. Az MKBT november 27-i ülésén jóváhagyta csoportunk megalakulását, Kincses Juliát és Szerednai Lászlót jelölve meg, mint tevékenységünk patronálóit.

1962. évi munkánkat elsősorban a tapasztalatszerzés jellemezte. Voltak közöttünk olyanok is, akik eddig még sohasem jártak barlangban. Néhány tapasztalt tagunk vezetésével folytunk le az első túrákat a solymári Ördöglyukban. Itt sikerült elsajátítani a barlangmászás legfontosabb fogásait. Kürtömászással csak később mertünk foglalkozni.

Célul tűztük magunk elé a nevezetes hazai barlangok bejárását. Többször meglátogattuk a Ferenchegyit, valamint a Szemlőhegyi-barlangot. Kétnapos túrát szerveztünk a Leány- és Legénybarlang felkeresésére. A Legénybarlangban a kötélmászás alapjaival is módunkban állt megismerkedni.

Felszerelésünk igen szegényes, mindössze néhány overallunk, néhány karbidlámpánk és két kötélünk van. Reméljük, 1963-ban a BEAC nagyobb anyagi támogatást fog nyújtani számunkra.

Eddigi munkánk során is igyekeztünk kiérdemelni a "kutató" jelzőt. Kincses Julia és Vörös István szakmai irányításával két helyen kezdtünk feltáró munkát, a Fazekas-hegyen és a Mátyáshegy keleti kőfejtőjében.

1./ Fazekashegy.

A Hűvösvölgyben, a Torda utcára nyíló kőfejtőben a dachsteini mészkő tektonikus hasadékában hévizes nyomokra lertünk. A földtani térképek a környékre édesvízi mészkő lerakódást jeleznek. A hasadékban talált lemezeskalcit és a környékből édesvízi mészkő hévizes eredetű barlang létezésére enged következtetni.

A hasadékban eddig a bejáratától ferde irányban lefelé mintegy 10 méterre jutottunk. Itt újabb hévizes nyomokra bukkantunk és omladékkövek között több méterre elláttunk.

2./ Mátyáshegy - keleti kőfejtő.

A Mátyáshegy keleti kőfejtőjében a feltárt sziklafalon több nyílás látható. Közülük kettő jelenlegi állapotában is barlangnak nevezhető /per definitionem/. Az üregeket Láng Gábor geológus feltérképezte. Kutatásukkal eddig - tudomásunk szerint - senki sem foglalkozott.

Az üregek hévizes eredetűre utalnak a jellegzetes gömbfűlkék. /A legnagyobb kb. 4 méter átmérőjű/

Az általunk "BEAC" felirattal ellátott üregből több felé is indulnak elszűkülő vagy eltömődött járatok. Eddigi munkánk eredményeként egy 8 méter hosszú járatot ástunk ki, amelynek kelendő kitágítása után reményünk lehet a továbbjutásra. Biztató a kép még két másik munkahelyen is.

Tagjaink legtöbbször szigorlat előtt áll. Ez természetesen erősen csökkenti a kutatásra fordítható időt. Ennek ellenére nagy a lelkesedés. A januári vizsgaidőszak befejezése után folytatjuk barlangi tevékenységünket.

Kiegészítés: A Fazekas-hegyi munkát életveszélyessége miatt pillanatnyilag abbahagytuk. Folytatására csak akkor kerülhet sor, ha már megfelelő felszereléssel rendelkezünk.

Fejes Imre és Badinszky Péter

JELENTÉS

az Élelmiszerkereskedelmi Iskola /KÖZÉRT/ Barlangkutató Csoportjának 1962. évi munkájáról

Csoportunk legjelentősebb 1962. évi tevékenysége a nyári expedíciónk volt, mely az 1960-ban felfedezett Imolai-viznyelőbarlang további feltárására irányult. A Tájékoztatóban korábban

már részletesen beszámoltunk munkánkról, ezért most csak röviden emlékezünk meg róla:

Az 1961-ben elért végpontnál reménytelennek látszott a továbbjutás, ezért új helyen kezdtük meg a munkát egy kavicsal lazán kitöltött lefelé haladó szálkő járatban. A kutatótábor végére sziklatörmelékert értünk el, melyből erős légáramlat tört elő. A további bontást 1963. évi kutatótáborunkra tervezzük.

Év közben a budai barlangokat jártuk, tapasztalatokat gyűjtöttünk a Ferenchegy-, Mátyás-hegy-, Pálvölgy-, Solymári-barlangokban. Gyakoroltuk a hágcsótechnikát a remetehegyi Hétylyuk-barlangban. Felkerestük a Gerecsében a Bajóti Öregkő barlangjait is.

Kőrösi Gyula

JELENTÉS

a Vörös Meteor Barlangkutató Szakosztály 1962. évi munkájáról

I. Feltáró kutatások, expedíciók:

1./ Meteor-barlang

Cél a Meteor-barlang további járatainak feltárása, a Titánok-csarnoka alatt vezető patakmedren keresztül.

a./ Földalatti tábor. 1962. I. 28- II. 3.

A Titánok-csarnokába fáradtságos és hosszadalmas a lejutás, ezért célszerűnek látszott ott néhány napos földalatti tábort létesíteni, melynek során kutatóink 120 órát töltöttek a föld alatt. A Titánok-csarnokának függőleges hasadékaiba leereszkedve elértük a patakmedret, kisebb termeket és járatokat találtunk. Két helyen lenne lehetőség a továbbjutásra, az egyik helyen agyagdugó, a másikon agyagos szűkület zárja el az utat, melyek bontása hosszabb munkát igényel.

b./ Nyári tábor. 1962. VII. 1-től VIII. 25.

A tábor feladatai között szerepelt a barlang "kiépítési" munkájának megkezdése is. A bejárat környékének rendezésével és az ajtó elhelyezésével kapcsolatos földmunkákon dolgoztunk és a barlangban a szűkületek kirobantásával, omladékos szakaszok biztosításával könnyítettük meg a további kutatómunkát. Megkezdtük a Szőlősfekertei-forrás foglalását, melyet ősszel avattunk "Barlangkutató-forrás" néven.

A munkálatokat igen megnehezítették a kedvezőtlen időjárási- és talajviszonyok. Ennek ellenére a tábor eredményesen zárult. Kutatóink 5.400 munkaórát teljesítettek.

c./ Földalatti tábor 1962. XI. 3-7. A barlang feltárását folytattuk.

2./ Nagyvizestőbri-viznyelőbarlang

A nyári tábor során a Meteor-barlang közelében lévő Nagyvizestőbri-viznyelő kibontásával nagyobb barlangterembe jutottunk, melynek végét agyagdugó zárja el. Részletes beszámoló a Tájékoztató 1962. VIII-X. számában jelent meg.

3./ Banán-zsomboly

Feltártak kutatóink egy eddig ismeretlen, 39 m mély zsombolyt, melynek ember számára járhatatlanul szűk bejáratát mesterségesen /robbantással/ tágitották ki. A tágitás előtti nyílás formája után kapta nevét a nyári tábor során feltárt alsóhegyi zsomboly.

II. Adatgyűjtés feldolgozása:

1./ Felmérés

a./ A Meteor-barlang felmérését a VIII. 5-25 között rendezett "feldolgozó" tábor idején kezdtük el és a XI. 3-7-i földalatti tábor alatt folytattuk.

b./ Ugyancsak a VIII. 5-25-i tábor végezte el a Nagyvizestöbri- viznyelőbarlang felmérését.

c./ A felszínen VIII. 5-25 között elkészítettük a barlang közvetlen környékének 1:5000 méterarányú földtani térképét. Megkezdtük és egy őszi terepbejárás alkalmával, valamint Balogh Kálmán adatainak felhasználásával befejeztük a távolabbi környék 1:25.000 méterarányú földtani térképének felvételét.

A felméréseket bányászkompasszal, mérőzsinórral végeztük. Az adott körülmények között ez a módszer volt alkalmazható, s az ezzel elérhető pontosság céljainknak megfelelő.

2./ További laboratóriumi vizsgálatokra gazdag anyagot gyűjtöttünk.

a./ Biológiai gyűjtést végeztünk a barlangban rovarcsapdákkal, és a barlangi vízmedencékből plankton-hálóval. Begyűjtöttük a környék Diptera-faunáját. Az anyag feldolgozása folyamatban van.

b./ Nagy területről gyűjtöttünk be kőzetmintákat, főleg a karsztosodó és a barlanggal közvetlen kapcsolatban levő kőzetekből. Kőzettani kémiai vizsgálatok eredményeiről szakülésein számolunk be.

3./ Hidrológiai, hidrográfiai vizsgálatok, adatgyűjtés.

a./ A Meteor-barlang patakját fluoresceinnel megfestettük, a figyelt forrásokban azonban a festék nem jelentkezett. A nyári kis vízhozam miatt e negatív eredményből azonban érdemleges következtetést nem vonhatunk le.

b./ Végigjártuk az Alsóhegy magyarországi és csehszlovákiai lábánál fakadó karsztforrásokat; vízhozam- és hőmérsékletméréseket, valamint kémiai vizsgálatokat végeztünk.

III. Egyéb munkák.

1./ Kisebb vállalkozások

a./ Az év folyamán a Budai-hegység barlangjait több alkalommal kerestük fel, ahol főleg dokumentációs munkálatokat végeztünk. A Solymári-barlangban földtani megfigyeléseket tettünk.

b./ Felkerestük a bajóti Öregkő barlangjait az Élelmiszerkereskedelmi Iskola barlangkutatóival közös vállalkozásban.

c./ Néhány kutatónk részt vett az Élelmiszerkereskedelmi Iskola imolai táborában. /Lásd az Élelmiszerkereskedelmi Iskola jelentését/.

d./ December hónapban vállalkozást szerveztünk a Béke-barlang végpontjára vizsgálatok elvégzésére.

2./ Külföldi kapcsolatok

a./ Levelező és kiadványcsere kapcsolatban állunk Csehszlovákia, Délafrika, Egyesült Államok, Franciaország, Lengyelország és Románia barlangkutatóival, illetve barlangkutatással foglalkozó intézményeivel.

b./ Az 1962. év folyamán kutatóink Lengyelországban, Csehszlovákiában és Romániában jártak tanulmányúton.

Jelentésünket csak röviden, összefoglalásszerűen állítottuk össze, mert munkáink eredményeiről már jelentek meg részletesebb közlemények, vagy pedig publikálásra várnak Társulatunk különböző folyóirataiban, illetve szakülésein.

Dr. Dénes György

Az Abaliget-barlang Ny-i oldalágának legújabb feltárási

eredményei

Az Abaliget-barlang 335. m-ében, a 'Könyvtár' terméből nyíló oldalágot Bokor E. leírásában és térképén 71 m hosszban ismertette.

A BIH barlangkutatói 1960. évben a szűk barlangfolyosó további szakaszait járták be, a legutóbbi mérések szerint a Könyvtár bejárat nyílásától 256 m távolságban lévő 1. teremig. Ez a barlangrész erősen kigyózó nyomvonalon halad olyan kis szelvényvel, hogy a kis hozamu vízfelnyelésben csak térden, vagy erősen meggörnyedve lehet közlekedni.

Az első terem előtt, 2 m hosszú szakaszon a lehajló mennyezet 20 cm-re közelíti meg a járatot teljes szélességében kőből patak vízszintét.

Csak 1962. decemberében sikerült a kutatóknak /Vass B., Berényi I., Fodor A., Gudman K., Németh L., Patényi Z., Szabó S., Vincze A., Zeller E., Zsidkovszky J./ megtalálni a továbbjutás lehetőségeit a terem aljától 3-4 m-rel magasabban nyíló üregben keresztül. Ekkor további 160 m-es barlangrész ismertek meg, mely nagyobb sziklamászással juthatunk fel a régi vizjárat inaktív, leszakadózott folyosójába, melyet kőhidak, vékony kőlemezek választanak el itt-ott a jelenlegi medertől. Ez az oldalág ismert legmagasabb folyosórésze. Magassága 2-6 m, szélessége 1-4 m. A bejáratól kb. 336 m-re omlás zárta le a folyosót.

A könyvtári bejáratról 261 m-re újabb sziklamászással juthatunk fel a régi vizjárat inaktív, leszakadózott folyosójába, melyet kőhidak, vékony kőlemezek választanak el itt-ott a jelenlegi medertől. Ez az oldalág ismert legmagasabb folyosórésze. Magassága 2-6 m, szélessége 1-4 m. A bejáratól kb. 336 m-re omlás zárta le a folyosót.

1963. januárban kutató-mérő expedíció indult a további felderítésre, aminek eredményeiről itt röviden beszámolunk.

A 15 kutató 1963. januárjának egyik havas vasárnap reggelén indult el, hogy 2 óras nehéz út árán elérjék a 336 m-re lévő omlást. A kutatók között 3 lány is vállalta a rendkívüli erőpróbát /Bérces V., Koroknai Á., Vincze A./ elismerést érdemlő kitartással. A négy felmérő kivételével tovább indultak az omlást megkerülő szűk folyosóban. Már a mérés megkezdésekor nyilvánvaló volt, hogy poligonméréssel a rendelkezésre álló idő alatt az oldaljáratnak csak egy töredéke mérhető fel. Mivel az észlelések alapján idegenforgalmi célra alkalmatlannak minősítettük, így eltekintettünk a kompaszméréstől, csupán hosszat mértünk a kifeszített mérőszinórral. A mérést az omlás közelében kezdtük és kifelé haladva időnként a métereket fehér olajfestékkel megjelöltük a sziklákon. Így a könyvtári bejáratnál a 328 m felírás jelzi az oldalág felmért hosszát.

Cseppkőképződményekkel már az L. teremben találkozhatunk. A további részeken többnyire kéregcseppkövek sárga és narancs színárnyalatban fordulnak elő. Sztalaktitok nem haladják meg a 60-70 cm-t. Egyébként is nagyon ritkán találhatók.

Szalmacseppkövek 5-20 cm-es hosszúságban hófehértől a sárga színig váltakoznak.

Érdekesség a tüskés cseppkő előfordulása. Ezek 20-50 cm-es sztalaktitok felületén nagy számban megjelenő, hegyes, 1-3 mm nagyságú, néhol felfelé, de többnyire vízszintesen kinyúló dudorok. Keletkezési módjuk még tisztázatlan. Lehet nyomás hatására, vagy a kondenzációs hatásokra is gondolni.

Egy oldalfülkében, - mely litoklázisok találkozásánál felszakadó aven/vakkürdő/alja - az oldalfal szikláin rendkívül nagy számban láthatók melegvízes barlangokból jól ismert karfiol-szerű hórsó-cseppkőfürtök, melyek keletkezését a magasból lehulló vízcseppek porlódásával hozzhatjuk kapcsolatba.

A legszebb sztalagmit-képződmény a könyvtári bejáratról 280 m-re található a teremszerűen kiszélesedő, 310°-os irányú folyosó közepén. A fehér, viaszszerű képződmény szétterülő tömzszerű körüli széles ívben szembeütő keretet alkot a sziklamederben utólagos eróziós-korroziós hatásra láthatóvá vált kalcit-rétegződés sávcsíkozata. Talán a csiszolt acháthoz hasonlítható. Ugyanitt érdekes agyagképződmény is látható. Álló odvas fatörzset mintázott a természet. Az alig 20 cm falvastagságú, 1 m-nél nagyobb átmérőjű agyaghengerbe állva csak fejünk látszik ki. A külső felület a lakéreg bordáit utánozza. A vízből kicsapódó mésztartalom teszi oly állékonyvá, hogy a keskeny ívre sérülés veszélye nélkül felkapaszkodhatunk. A patak medre kvarc és mészkövecskékkel borított. A barlang falában a hajdani szinleők nyomait nemcsak párkányok vagy kőhidak őrzik, de a régi meder kavicsos üledék réteget is szép feltárásokban jelennek meg. Találunk a víz mésztartalmával cementált hordalék kavics-konglomerátumot, mely a falból mint fantasztikus kinövések, furcsa alakjával hívja fel magára a figyelmet.

A barlang sziklafalán a vízszint közelében, helyenként sötét színeződés jelzi a nagyon vékony mangándioxid bevonat jelenlétét. Ugyanez a kéregzödés festi feketére a kavicsok felületét is.

Még nem volt módunk rendszeres vizsgálatok lefolytatására, itt csupán első benyomásainkat rögzítettük.

A keresztmetszetek megfigyelésénél megállapítottuk, hogy az első terem után a gyorsan bevágódó barlangi patakra jellemző, Békebarlang-ban látható keresztiszelvények kicsinyített másával találkozunk.

A bejárat és az 1. terem közötti folyosó kis keresztmetszete egy másik, közel azonos méretű járat létezésére enged következtetni, ha figyelembe vesszük az 1. terem utáni méreteket.

Elgondolásunk szerint ez az alsószakasz deltájának megfelelő mellékág az Abaligeti-barlang szifonja mellett felfedezett jobboldali vizet vezető melléggaggal valószínűsíthető.

A mészkő többnyire vékonyréteges, csaknem vízszintes településű.

Az eddigi lejárásoktól eltérően az Abaligeti-barlang felmért össz-hossza 649 m-ről 906 m-re változott, a még felmértelen szakaszok további méterei pedig minden bizonnyal 1 km-nél nagyobb össz-hosszuságú barlanggá léptetik elő.

Az omlástól sikerült továbbjutni a kutatóknak egy szűk folyosóban, melynek felmérésére későbbi időben kerül sor.

Rónaki László

Később kaptuk a hírt, hogy "Az 1963. márciusában indított újabb expedíció további 260 m-es szakaszt mért az omlástól, de a folyosó még folytatódik és csak a kimerültség akadályozta meg a kutatókat a felmérés és a kutatás folytatásában.

Igy a barlang felmért jelenlegi össz-hossza 1166 m2."

/Szerk./

TARSULATI ÉLET

Társulatunk ujjonnan választott Választmánya 1963. március 28-án tartotta első ülését. Az elnöki tisztelet dr. Bogsch László távollétében dr. Kessler Hubert társelnök látta el. Megnyitójában köszöntötte az új Választmányt, majd jelentette, hogy a Pálvölgy-barlang világlátási berendezésével kapcsolatban a tervező által összehívott értekezleten Társulatunkat és az Országos Természetvédelmi Hivatalt ő és id. Schönviszky László képviselte.

Dr. Dénes György főtitkár beszámolójában jelentette, hogy főhatóságunk, a Nehéz - Ipari Minisztérium a közgyűlésünkön elfogadott új alapszabályunkat jóváhagyta és az ujonnan választott Vezetőséget tisztében megerősítette. Ismertette a Vezetőségnek a folyó évi munkára vonatkozó terveit, mely szerint munkánkat a folyamatosságnak kell jellemeznie. Megállapította, hogy mind a csoportok, mind a szakbizottságok élénken működnek és Társulatunk munkája egészségesen fejlődik. Felkérte a csoportokat, hogy mielőbb nyújtsák be az évi munkaterveiket, melyek összehangolására, véleményezésére és az Országos Természetvédelmi Hivatalhoz benyújtandó kutatási engedély kérelmek összeállítására a Vezetőség nevében Operatív Bizottság alakítását javasolta. A Bizottság elnökből /egyik társelnök/, elnökhelyettesből /főtitkár/, előadóból /szervező titkár/, a Dokumentációs Szakosztály elnökéből és a szaktitkárból állna.

A Választmány határozatban mondta ki az Operatív Bizottság megalakítását és annak elnökévé a főtitkár javaslatára dr. Kessler Hubert társelnököt választotta meg.

A főtitkár jelentése alapján a Választmány a Kinizsi T.E. Barlangkutató Szakosztályának kettéválása következtében a FTC Barlangkutató Csoportját Balázs Dénes vezetésével a régi csoportjunktól függetlenül, az Óbudai Szeszgyár Kinizsi Barlangkutató Csoportját Palánka János vezetésével új kutatócsoportként ismerte el.

A Vezetőségnek a főtitkár által előterjesztett javaslatára a Választmány a folyó évre szakör jelleggel - jóváhagyólag tudomásulvette az Autó- és Alkatrészgyárban Hortolányi Gyula vezetésével szervezett Barlangkutató Csoport megalakulását.

A főtitkár az alapszabály értelmében a Választmány elé terjesztette a kutatócsoportok és szakörök jegyzékét, ismertetve rendes és ifjúsági taglétszámukat. A Választmány a jelentést jóváhagyólag tudomásulvette, az alapszabály előírásai szerint a szükséges létszámmal rendelkező kutatócsoportoknak a választmányi szavazati jogot megadta és úgy határozott, hogy a szakörök képviselői a választmányi üléseken tanácskozási joggal résztvehetnek.

Határozatot hozott a Választmány, hogy a Társulat mindazon tagjai rendes tagnak tekintendők, akik a tárgyi évben 18. életévüket betöltik.

A Vezetőségnek a főtitkár által előterjesztett javaslatára a Választmány úgy határozott, hogy az 1963. évi barlangnap megrendezésével a miskolci kutatócsoportokat bizza meg.

A Mátyáshegyi-barlanggal kapcsolatos felszólalások kapcsán a Választmány megerősítette korábbi határozatát, mely szerint a barlangnak a Pályólgyi-turistaház gondnoka által őrzött kulcsa csak a Társulat Titkárságának írásbeli engedélyére adható ki. A Titkárság a barlang látogatásához esetenként, a rendszeres kutatáshoz pedig állandó írásbeli engedélyt ad ki.

Szilvássy Gyula javaslatára a Választmány köszönetet szavazott meg a Ferenchegy-barlang szomszédságában lakó orvosnak, aki a Ferenchegy-barlangban dolgozó kutatóknak évek óta rendszeres öltözési és tisztálkodási lehetőséget nyújt.

Balázs Dénes szaktitkár előterjesztésére a Választmány úgy határozott, hogy féléves folyóiratunk, az ugynevezett közélet címűt "Karszt és Barlang"-ra változtatja.

A Társulat Vezetősége 1963. május 5-én ülést tartott. Dr. Bogsch László elnök megnyitójában mindenképp dr. Láng Sándor vezetőségi tagot köszöntötte a Budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem Természettudományi Tanszékének vezetőjévé történt kinevezése alkalmából, majd bejelentette, hogy a hatóságok a Barlangmuzeumhoz csatolták az alatta húzódó barlangplincék egy tekintélyes szakaszát, melynek megnyitása május 1-én meg is történt.

Dr. Dénes György főtitkár beszámolója alapján a Vezetőség a Társulat folyó ügyei tárgyalt. Többek között határozatot hozott az ezévi barlangnap időpontjáról, a MAFC Természettudományi Szakosztálya keretében alakult barlangkutató Csoport jóváhagyásának választmányi ülés elé terjesztéséről és a Mátyáshegyi kőfejtőben lévő elhagyott ciszternáknak öltözők céljára való igényléséről. Tudomásulvette a Vezetőség a főtitkár jelentését a Barlangi Mentőszolgálat tevékenységéről, valamint az Abaliget-barlangban újabb feltárt szakaszokról érkezett örömdetes hírekről. A Vezetőség megbizta a gazdasági és szervező titkárt, hogy a beérkező igénylések alapján dolgozzanak ki javaslatot a nyári kutatási segélyek szétosztására.

Sch.L.

SZAKBIZOTTSÁGAINK

Jelentés

az Ásvány-Közzettani Szakbizottság 1962. évi munkájáról

1./ Előadói ülések.

1962. március 30. Résztvevők száma: 87 Tárgysorozat:

Kósa Attila: Adatok a szögligeti Rejtek-zsomboly ásványtani problémáihoz.

A szerző először a Vörös Meteor Barlangkutató Csoport által feltárt szögligeti Rejtek-zsomboly szelvényét és morfológiáját, majd a közzettani viszonyokat és az ásványi képződményeket ismertette. Különösen jelentős a rózsakő alakzatok csoportosítására, s az egyes ásványtani szintek felismerésére vonatkozó megállapításai. A Rejtek-zsombolyban végzett megfigyelések alapján jelentős adatokkal bővítette a rózsakövek genetikájával kapcsolatos ismereteinket. Az előadást élénk vita követte.

Vajna György: A hárshgyi Báthory-barlang feltárásának újabb eredményei.

Az előadás első részében rendkívül érdekes adatokat közölt a Báthory-barlang egyes el-tömődött járatainak kibontása során talált régészeti leletekről, építményekről, melyeknek eredetére korára, céljára vonatkozó kutatások, még a kezdet kezdetén tartanak. Az előadás ásványtani érdekessége a vasércbányászatra utaló nyomok kétségtelen megállapítása volt. Jóminőségű, dus vasérc-leleteket találtak, ezek kémiai és ásványtani összetételét is meghatározták. Vizsgálták a vasérc és a hárshegyi homokkő közötti genetikai kapcsolat kérdését is.

1962. november 16. Résztvevők száma: 47. Tárgysorozat:

Bidló Gábor - Maucha László: A karsztüledékek földtani vizsgálata Jósvafő környékén.

A dolgozat földtani szempontból részletes vizsgálatoknak vetette alá a Jósvafő környéki karsztos kőzeteket és azok üledékeit. Különös gonddal tanulmányozták az oldási maradékokat, agyagképződményeket, s ezek kémiai összetételét is meghatározták, majd röntgendiffrakciós analízisnek vetették alá. Az eredmények jelentősen hozzájárulnak a karsztüledékek genetikai viszonyainak tisztázásához. - Az előadás után magas színvonalú vita alakult ki.

2./ Publikációk: A MKBB Évkönyve 1961.

Czajlik István: A Vass Imre barlang részletes hidrológiai vizsgálatának újabb eredményei.

Pályi Gyula: Study on Coloured Stalactites and Coating II. Some Geochemical and Karst - hydrological Aspects on the Formation of Colouration in Caves.

3./ Tudományos témák.

- a./ A kalcit-aragonit képződés tanulmányozását minden jelentős analitikai módszer /kémiai elemzés, röntgendiffrakció, spektroszkópia, mikroszkópia/ bevonulásával tovább folytattuk. A rácsszerkezet koordinációs viszonyainak, a kristályosodási és oldódási folyamat erőterei vonatkozásainak és sebességének, a magképződésnek, a szennyező ionok hatásának elemzésével sikerült egységes elméletet felállítani, mely a mérési és tapasztalati eredményekkel jó összhangban van.
- b./ A CaCO_3 módosulatok kristályszerkezetének tanulmányozása során a «lublini» röntgendiffrakciós vizsgálatát végeztük el.
- c./ A barlangi képződményeken szivárgó vizek kémiai vizsgálatait, az idő, időjárás, vízhozam és egyéb paraméterek összefüggésében tovább folytattuk.
- d./ A cseppkőszineződések tanulmányozása folytatódott. Egyrészt a Fe és Mn nyomelemek cseppkőrétegek szerinti ingadozása, ill. megoszlása, másrészt a cseppkőképződményekről lecsöpögő víz Fe^{2+} - Fe^{3+} iontartalmának váltakozása volt a vizsgálatok tárgya.
- e./ Termodinamikai számításokkal és pontos fizikai mérésekkel tisztáztuk a kalciumkarbonát vízben való oldódásánál fellépő térfogateffektus irányát, s ezzel a nyomásnak az oldódásra gyakorolt hatását.
- f./ Régebbi /1960-61/ munkáink befejezéseképpen lezártuk a kalcit-aragonit kémiai megkülönböztetési reakciónak kritikai tanulmányozását, s új, az eddigieknél jobb módszert dolgoztunk ki a megkülönböztetésre. /Publikálás alatt./

4./ Tudományos tapasztalatcsere.

Rane L. Curl amerikai barlangkutatóval magyarországi tartózkodása során és jósvafői látogatása alkalmával beható eszmecsere folytattunk a kalcit-aragonit kérdésre vonatkozó tapasztalatairól. Nagymennyiségű irodalmi anyagot bocsátott rendelkezésünkre, s e tárgyról írt dolgozatát fordításban fogjuk publikálni.

Mándy Tamás
Ásvány-Kőzettani Szakbizottság
elnöke

JELENTÉS

a Dokumentációs Szakbizottság 1962. évi munkájáról

A Dokumentációs Szakbizottság hivatalosan 1958. december 12-én alakult meg. Valójában már jóval előbb is működött a Tájékoztatónkban megjelent korábbi cikksorozat tanúbizonysága szerint. Ezzel szemben áll az a szomorú tény, hogy a Szakbizottság vezetője lényegében még ma

is magárahagyatottan küzd a megszorodott munkával, bár már 1959. novemberében felhívással fordult a tagsághoz a dokumentációs munkában való részvétel érdekében /Tájékoztató; 1959.nov. p. 34./, 1959. decemberében pedig a barlangkutató csoportokhoz is "dokumentációs felelősök" kijelölését kérve /Tájékoztató, 1959. dec. p. 48./ . Ez azonban sajnos máig sem történt meg.

A dokumentációs munka kiinduló alapjai a hazai karszt- és barlangtani irodalom gyűjtése, valamint Magyarország barlangkataszterének összeállítása és állandó fejlesztése. Ezt a munkát a Szakbizottság vezetője évtizedekkel a társulat megalakulása előtt kezdte el, és ma is egyedül végzi kézírásos formában. Ennek a munkának segédeszköze a szakirodalom /könyvek, folyóiratok, különnyomatok/ beszerzése, továbbá kéziratok, barlangtérképek és fényképek gyűjtése. Mindezek az utóbbi évtizedben a külföldi anyagra is kiterjednek.

A nemzetközi kapcsolatok terén elért legjelentősebb eredmény az, hogy a Trimmel Hubert szerkesztésében Wienben megjelenő barlangbibliográfiai kiadványsorozat /Internationale Bibliographie für Speleologie/ 1954. évi kötetében sikerült négy évre visszamenőleg /a sorozat megindulásának éve óta/ pótolni az addig mellőzött magyar cimanyagot, és ennek folyamatos közlése most már biztosítva van, amennyiben több évre előre megküldjük a szerkesztőnek a magyar karszt- és barlangbibliográfiai anyagot. Az 1955. év címjegyzéke éppen a múlt évben jelent meg. Hasonlóan még a múltban sikerült felvenni a kapcsolatot a francia dokumentációs központtal /Bureau de Recherches Geologiques et Minières - Departement Information/, amely utóbbi bibliográfiai cédulák formájában a világra minden részére szétküldi a magyar anyagot is.

Az előzmények ismertetése után az 1962. évi működésre térve, az alábbi eredményekről számolhatok be:

I. Bibliográfia. A magyar karszt- és barlangbibliográfia kézíratos feldolgozása az anyag megjelenésével lépést tartott. Schönviszky L. megkezdte az 1930-1945. közötti barlangbibliográfia retrospektív összeállítását, a Szakbizottság vezetője pedig elkezdte az 1945-1954. közötti cimanyag kiegészítését és közlésre való előkészítését.

A nemzetközi speleológiai bibliográfia részére a Szakbizottság vezetője megküldte az 1956. és 1957. évi magyar cimanyagot. Kapcsolatot tartottunk a francia dokumentációs központtal és az kiadványaink cikkeinek bibliográfiai céduláit már szét is küldte.

Schönviszky L. összegyűjtötte a Szemlőhegyi barlang teljes bibliográfiáját, a szakosztály vezetője pedig kézíratos kiegészítő jegyzéket készített az aggtelekkörnyéki barlangok nem régebbi megjelent, teljességre igényt tartó bibliográfiájához.

II. Kataszterezés. Magyarország barlangkataszterének fejlesztése lépést tartott a kutatási eredmények publikálásával. Rónaky L. közreműködésével sikerült a mecseki barlangok vízföldrajzi kérdéseinek egy részét tisztázni. A Szakosztály vezetője összeállítást készített az 1945. óta feltárt barlangok számáról, összhosszáról és összmélységéről, évenkénti bontásban. Kimutatást készített továbbá barlangjaink térképezettség állapotáról.

Megkezdjük hegyvidékeink részletes szpeleográfiai terepfelvételét. A Szakosztály vezetője kidolgozta a felvételek módszertanát, Balázs D. pedig Dr. Bertalan K. közreműködésével "Szpeleográfiai terepnapló" címen úrlapokat sokszorosított és megszervezte az első, kísérleti jellegű terepmunkát. Az első terepfelvételt a Kinizsi barlangkutató csoport végezte husvétkor az É-i Bakonyban Balázs D. vezetésével, mely alkalommal 24 barlangot /közöttük 13 állítólag új az irodalomban! / és 27 viznyelőt vett fel. A terepnaplók tisztázata azonban a csoport eddig még nem adta le. Igy Radó D. tagtársunk az első, aki 9 általa átkutatott vértesi barlangról kitöltött szpeleográfiai terepnaplót adott le, háromhoz térképet is mellékelve. A terepfelvételben való részvételre vállalkozott a veszprémi és a pannónhalmi csoport is.

III. Módszertani munka. A Szakosztály vezetője állandóan figyelemmel kíséri a külföldi szakirodalmat, és két előadást dolgozott ki a dokumentáció tárgyköréből, melyek csak 1963-ban kerülnek megtartásra.

IV. Tájékoztató- szolgálat. Telefon- és személyes megkeresésekre történik legtöbbször bibliográfiai és kataszteri kérdésekben, nem egyszer idegeneknek is. A külföldi irodalomra is kiterjed.

Dr. Bertalan Károly

Jelentés

a Kiadványügyi Bizottság 1962. évi munkájáról

Talán egyetlen szakbizottság munkája nem függ annyira az anyagi eszközöktől, mint a Kiadványügyi Bizottságé. Hiába készülnek el a legkitűnőbb tudományos dolgozatok, hiába szerkesztik meg a Bizottsághoz tartozó szerkesztő bizottságok a legkitűnőbb kiadványokat, ha kiadásukhoz, megjelentetésükhöz a szükséges pénzügyi fedezet hiányzik.

Kiadvány-tervünk 1962. évi megvalósítását is a pénzügyi eszközök mennyisége szabta meg. E célra a Magyar Karszt- és Barlangkutató Bizottság részére a MTE Sz költségvetésében az előző évekhez képest kisebb összegű, összesen 50.000 Ft állt rendelkezésre. Ezt az összeget év végén - amikor az évkönyvek nyomdai számláinak kifizetésére került sor - tulleptük.

Elnökségünk és választmányunk határozata szerint a Társulat és a Bizottság együttes kiadványprogramja több évre előre vetítve a következőképpen épül fel:

1./ Évkönyv. Legmagasabb szintű magyar karszt- és barlangtani kiadvány. Az évenként kiadásra kerülő mű cikkei javarészt idegen nyelven jelennek meg és a kiadvány jelentős része külföldre kerül. Az évkönyv tudományos színvonalát a következő években az akadémiai Acta-k nivójára kell emelni.

2./ Középlap. Az évkönyvnél könnyebb stílusú tudományos kiadvány, elsősorban hazai terjesztésre. Közli a legújabb kutatási eredményeket, a Társulat és a kutató csoportok munkáját. Eredeti terv szerint évenként 4 alkalommal jelenik meg, magyar nyelven, rövid német és orosz részmékkal.

3./ Tájékoztató. A Társulat színvonalas híradója, mely rövidebb dolgozatokat és beszámolókat is közöl. Évente 10 száma jelenik meg. Esetenként összevontan.

Mind ezek előrebocsátása után vizsgáljuk meg kiadványprogramunk 1962. évi teljesítését:

1./ Évkönyv.

A Zrínyi Nyomda egy éves elhúzott munkájának befejeztével 1962. októberében megjelent a Karszt- és Barlangkutató c. évkönyv 1960. és 1961. évi száma. A két kiadvány tartalmában és kiállításában felülmúlja az 1959. évi első évkönyvünket, amely pedig megjelenése alkalmával külföldön is nagy elismerést váltott ki. A kiadvány késői megjelenésének az oka - a pénzügyi nehézségeken kívül - az, hogy kiadványaink nem előre betervezett művek, így a nyomda-kapacitás és a papír biztosítása hosszadalmas, igen nehéz feladat. Ha valamely nyomda el is vállalja a munkát, gyakran minden értesítés nélkül hónapokra félreteszi, ha fontosabbnak ítélt munkája akad. /Egyébként ugyanez a helyzet a középlappal is./

Az 1960. és 1961. évkönyvünk 900-900 példányban jelent meg, 148, ill. 156 oldal terjedelemben. A szerzők 10%-100 különlenyomatot kapnak, viszont pénzügyi fedezet hiánya miatt az írói díjnak csupán 50 %-át tudtuk kifizetni. A két évkönyv előállításának összes költsége 79.577,- Ft, ebből a nyomda számlája 47.637,- Ft. Az évkönyvek 1-1 kötete 44,21 Ft-ba került. Kérésünkre a Kiadói Főigazgatóság az évkönyv árát a tagság részére kedvezményesen 10,- Ft-ban állapította meg.

Az évkönyvek szerkesztő bizottsága megkezdte az 1962. évi évkönyv megszerkesztését.

2./ Középlap.

A «Karszt- és Barlangkutató» elnevezésű népszerű tudományos sorozatunknak pénzügyi okok miatt 1962-ben csak egy száma /1961. II. félév/ jelent meg. Átmenetileg - amíg a Társulat, ill. Bizottság megfelelő anyagi forrással nem rendelkezik - a középlap félfévenként jelenik meg.

Az 1961. II. félévi szám 52 oldalon, gazdagon illusztrálva, 680 példányban jelent meg. A kiadványba felvett hirdetések díjaival /4.000,- Ft/, valamint az egyik cikk különlenyomat formájában történő értékesítésével /3.000,- Ft/ a nettó összköltséget jelentősen sikerült leszorítani /11.700,- Ft/. Egy példány önköltsége még így is 16,70 Ft, amelyet nem fedez az értékesítéskor befolyó 6,- Ft. A továbbiakban a kiadvány szerkesztősége megszünteti a színes borítólapot és szorgalmazza a hirdetéseket, hogy egy-egy kiadás netto összköltségét 10.000,- Ft alá csökkentse.

Megfontolandónak tartjuk a középlap utcai árusításának ügyét, mivel ezzel a példányszámot a kétszeresére vagy háromszorosára lehetne emelni és ezzel az egy lap-példányra eső költség tovább csökkenne.

A középlap 1962. I. félévi számának kéziratai nyomdakész állapotban vannak, a klisék elkészültek. Jelenleg folyik az 1962. II. félévi és az 1963. I. félévi füzetek szerkesztése.

3./ Tájékoztató.

1962-ben a Tájékoztató nyomdai munkáinak intézését - a felmerülő költségek vállalásával - a Nehézipari Minisztérium vette át. A kiadvány szerkesztésében is változás történt, mivel ezt a feladatot a lemondott Barátosi József helyett dr. Dénes György vette át.

A "Karszt és Barlangkutató Tájékoztató"-nak 1962-ben 10 száma jelent meg, részben összevontan. A kiadvány nemcsak külső kiállításban fejlődött 1962-ben, hanem különösen tartalmilag. Sajnálatos, hogy ezzel szemben az előző évhez képest a pontos megjelenés terén voltak nehézségek. A Tájékoztató havonta 1000 példányban jelenik meg és azt tagilletmény címén a Társulat tagságának lakására postán juttatjuk el.

Mindhárom kiadványsorozatunk önálló szerkesztői gárdával dolgozik, melyben mintegy 25 tagtársunk vesz részt. A Tájékoztató szerkesztősége az év elején újra szerveződött, a közlép szerkesztő bizottsága most van kiegészítés alatt. A szerkesztő bizottságok évente - a szükségletnek megfelelően - több szerkesztői ülést tartottak, a kiadvány-ügyeket a vezetőség és a választmány is többször megvitatta.

A Kiadványügyi Bizottság 1963. évi munkatervében az 1962. évi évkönyv nyomdakész alapotba való előkészítése, a közlép 2 vagy 3 számának megjelentetése és megszerkesztése, valamint a Tájékoztató rendszeres kibocsátása szerepel. E kiadványprogram teljesítéséhez a Bizottság kéri a Társulat egész tagságának aktív közreműködését.

Balázs Dénes

SZEMLE

Mikor volt bánya a Báthory-barlang?

A Hárshegyi Báthory-barlang feltárását mint tudjuk a KATE Főv. Tanács Természetbarát Szakosztályának Barlangkutató Csoportja végzi. A feltárás során a kutatók a barlangban régi bányászás nyomaira bukkantak. Hogy a barlangban bányászás a történelem folyamán mikor volt, azt a rétegek teljes zavartsága miatt pontosan megállapítani nem lehetett. Tudni kell hozzá még azt is, hogy a barlangot Buda város, illetve a Főváros Tanácsa veszélyessége miatt többször betömte. Éppen ezért érdekes az alábbi kis hír, mely 160 évvel ezelőtti látott napvilágot a Magyar Hirmondó 1802. évfolyamában, a 22. szakasz 11. számának a 171. oldalán és így szól:

"Még ezelőtti mintegy 30 esztendővel találtatott Budához nem messze, a Lindenberg nevű hegy oldalában egy vasbánya. Azok akik azon bánya ásatásával foglalatoskodtak, egy társaságba állottak, és engedelmét nyertek az akkor uralkodó boldog emlékeztű F. Mária Theresiától arra, hogy elkezdett munkájukat folytathassák. De minthogy a munkára tett költség többre ment, mint a haszon, felhagyott az említett társaság a hegy ásatásával. - Ezelőtti mintegy esztendővel próbát tétetett ismét egy új társaság. A hegyet ásók csak hamar egy olyan ércet találtak, amelyből ásoott egy mázsa érc, 58 vassal fizetett. A tovább is folytatott próba reménységet nyujt szembeűnő hasznok felől. A folytatott ásás után nem csak vizre találtak a föld alatt lévő üregben, hanem olyan ércre is, melyben bőven fog találtatni ezüst. Ebből az érc nemből egy darab elküldődött a Selmeczen lévő bánya Hivatalnak a megvizsgálására."

Ehhez a hírhez tudnunk kell azt is, hogy a Hárshegy régi neve Lindenberg volt és csak 1847-ben a budai városi tanács határozata értelmében, Döbrentey Gábor javaslata alapján kaptak a Budai hegyek magyar neveket. Így lett a német Lindenberg magyarra fordítva, Hárshegy.

Hogy a kis hír magára a barlangra vonatkozik, ahhoz kétség sem férhet, mert a Hárshegyen másutt sehol sem ismeretes egykori bánya nyoma. Különösen jellemző még a hír azon megjegyzése is, hogy az egykori ásatás alkalmával vizre is találtak. Akik régebben ismerik a barlangot emlékezhetnek rá, hogy a barlang alsó részében valóban volt, különösen olvadás után a szivárgó vizekből táplált kis vízmedence.

id. Schönviszky László

Külföldi hírek - lapszemle

A Skociani-barlang lenyűgöző méreteivel, csodálatos cseppkőkincsével és vadul tajtékzó földalatti folyójával Jugoszlávia egyik nagyszerű természeti kincse. Bár a barlang bejáratáig kitűnő autótút épült, idegenforgalma a Postojnai-barlanghoz hasonlítva egyelőre csekély.

1961-ben 5342 látogatója volt, 4287 belföldi és 1055 külföldi; 1962 első öt hónapjában a barlangot 4427 látogató kereste fel. A jugoszláv idegenforgalmi szervek most prospektusok, képeslapok és egyéb propagandaanyagok nagytömegű kiadásával igyekeznek fellendíteni a barlang látogatottságát. /Jugoslawische Touristenzeitung, 1963. ápr./

D. Gy.

«Földalatti csodák» címmel Belgiumban nemrég egy könyv jelent meg, mely a Hotton-barlang felfedezéseinek körülményeit írja le. Egy brüsszei postás 1959-ben nyári vakációját Hotton faluban töltötte. Észrevette, hogy egyes kertekben szép kövek láthatók. A postás kíváncsi volt a különleges kövek eredetére. Megmutattak neki egy kőfejtőt, melynek falában középmagasságban egy barlangnyílást látott. A kőfejtő munkásai elmondták neki, hogy a nyílás nagyon szép barlangba vezet. A kíváncsi postás Brüsszelben abban az utcában működött, ahol a Belga Barlangkutató Társaság székel. Hazatérve a nyaralásból, itt jelentette az esetet. Az így felfedezett barlang ma Belgium egyik legszebb barlangja. Terem terem után, folyosó folyosó után, vizesés vizesés után következik. Ez a csodálatosan szép Hotton-barlang. A könyv ismerteti a barlangkutatók feltáró munkáját is, akik sohasem felejtik el, hogy a kíváncsi postás nélkül a Hotton-barlang talán örökre ismeretlen maradt volna.

Bajomi L. Dániel

Ujabb óriásbarlang nyomában vannak az osztrák barlangkutatók. Most értesültünk, hogy Gustave Abel, az ismert salzburgi kutató vezetésével dolgozó könnyűbúvároknak sikerült jan. 26-án a Lamprechtsofen/Loferer Steinberge/szifonján keresztülhatolniuk. Az öt kutatónak csak két búvárfelszerelés állt rendelkezésére, ezért egyiküknek háromszor kellett társait «átzilipelnie». A szifon tulsó oldalán hatalmas méretűvé tágult a barlang, de a kutatók utját 20 m magas sziklafal állta el, amelynek tetejéről vizesés formájában ömlött a patak.

A sziklafalon felkapaszkodva újabb folyosóba jutottak, amely beláthatatlan magasságú terembe vezetett. A terem mennyezetéről hulló fátolvizesés újabb emelet létezését sejtette. A folyosó számos elágazásának egyikéből felmászhattak végül ebbe az eddigi méreteket messze felülmúló barlangemeletbe. Kitént, hogy a már régen ismert Lamprechtsofen egy hatalmas, több emeletes barlangrendszer legalsó szakaszának csak kis része. A kutatók az első napi kutatást 12 óra munka után abbahagyták. Az újabb, több naposra tervezett feltárások eredményéről cikket kértünk Gustave Abeltől.

Kessler H.

Barlangok világa - Kubában

A kis szigetország igen gazdag barlangokban. A kubai barlangkutatók - a Kubai Barlangkutató Társaság irányításával - rendszeresen kutatják a különböző táományok karsztvidékeit.

Legutóbb a Pinar del Rio tartományban a lengyel barlangkutatók segítségével két nagy barlangot fedeztek fel. Az első barlangot az együttes lengyel-kubai barlangkutatók emlékére Barátság-barlangnak nevezték el. Az expedíció négy napot töltött a barlangban, és ez alatt annak 2,5 mérföld hosszú járatát térképezték fel. A barlang bejárata a Pica-völgyben nyílik, a kijárata pedig a Sumidero völgyben található.

Ugyanígy egy másik nagy barlangot fedeztek fel a lengyelek, a Patakok-barlangját. A barlang 2,5 mérföldnyi járatrendszerét szintén az egyesített expedíció kutatta át.

Kuba, nehéz gazdasági helyzete ellenére, jelentős összegeket fordít barlangok kiépítésére. Antonio Nunez Jiménez kapitány, - a Földreform Intézet igazgatója által kidolgozott terv alapján - az Országos Turisztikai Intézet /INIT/ közreműködésével már kidolgozták a terveket a Balamar-barlangok kiépítésére. Eladio Perez Rivera barlangigazgató irányításával új bejáratot nyitnak a Szivacsok-barlangjába. Ezen keresztül lehet lejutni a Daliák-tavához, ahonnan felvonó szállítja fel a látogatókat a felszínre. Az építkezés költségei 25.000 dollárt tesznek ki. /Kuba. Havi Tájékoztató. I. évf. 3. szám, 1962. április/.

B.D.

A Barlangi Mentőszolgálat hírei.

Március 12-ről 13-ra virradó éjszaka két eltűnt fiú felkutatására riasztottuk a Barlangi Mentőszolgálatot. A kutatás a Mátyáshegyi-barlangban eredménnyel járt és reggelre a két kisdíák már szüleinél volt.

Április 16-án a Budapesti Rendőrfőkapitányság Gyermekvédelmi Osztálya kérte a Barlangi Mentőszolgálat segítségét két eltűnt fiú felkutatására, de a nyomozás során kiderült, hogy a két fiú nem barlangban tűnt el.

Április 30-án a Budapesti Rendőrfőkapitányság Életbiztonsági Alosztálya kérte fel a Barlangi Mentőszolgálatot a környékbeli barlangok átkutatására. Két napon keresztül a környék valamennyi barlangjában folyt a kutatás, míg végül május 1-én este a négy napja eltűnt két fiú előkerült.

Dr. Dénes György

A magyar barlangkutatás legújabb eredményeiről főtitkárunk. Dr. Dénes György tartott előadást április 16-án a Kossuth Klubban. A nagysikerű előadás tulajdonképpen a Tudományos Ismeretterjesztő társulat és Társulatunk jövőbeni együttműködésének első lépése volt.

Közvetlen gyorsvonat Aggtelekre. A MÁV Igazgatósága az Aggtelek-barlang látogatásának könnyítése céljából az idei nyári menetrendbe közvetlen gyorsvonatpárt állított be Budapest és Jósvalfó-Aggtelek állomások között. A vonat mindennap 7.03-kor /Borsod-expressz/ indul Budapest Keleti pu.-ról és 10.04-kor érkezik Jósvalfó-Aggtelek /volt Szin/ állomásra, ahonnan közvetlen autóbuszjárat indul a Baradlaig. Visszafelé délután 17.07-kor indul Jósvalfó-Aggtelekről és érkezik Budapestre 20.06-kor. Eszerint az utasoknak a két vonat között 7 óra áll rendelkezésükre, melyből levonva a busz-utazásra két órát, marad 5 óra, mely bőségesen elegendő a Baradla mindkét /Aggteleki és Jósvalfói/ szakaszának megtekintésére. Így a barlang nagy része egy nap alatt kényelmesen megtekinthető. A vonatpár a nyári szezonban, szeptember 8-ig mindennap közlekedik. A kedvezményes menettérti jegy ára 2. osztályon 119.80 Ft. A menetjegyet vagy Aggteleken, vagy Jósvalfón a Barlangigazgatósággal igazoltatni kell.

Barlangmúzeumunk állandó teremőrt kapott. Folyó évi július 7-től kezdve múzeumunk minden szerdán, pénteken és vasárnap 11-18 óráig lesz nyitva. Ezen idő alatt állandó, fizetett teremőrt tartózkodik ott. A vasárnapi vezetéseket azonban ezentúl is Társulatunk tagjai látják el társadalmi munkában. Ezért kérjük tagjainkat, hogy a látogatók vasárnapi vezetésére, kalauzolására továbbra is jelentkezzenek a Múzeumi Bizottságunk elnökénél, Barátosi József igazgatónál. /Telefon: 259-731/.

Az ÉKME. KISZ Klubjában április 18-án nyitotta meg, Dr. Széll László építészkari dékán, Haza István mérnökkari dékán társával az Építőművészeti Kör Jósvalón, a Kutatóházban készült rajzainak és akvarelljeinek kiállítását. Az igen hangulatos képek közül - melyeket Masz - nyik Iván méltatott - különösen Schilling Zsolt és Szabeni Nándor művészi értékű képei tűntek ki. A megnyitó ünnepségen többek között a M.K.B.T. részéről Dr. Bogsch László egyetemi tanár és Dr. Dénes György főtitkár is megjelent.

F. év március 7-én a Debreceni Orvostudományi Egyetem XV. tudományos ülésén - egyéb orvosi tárgyú beszámolók mellett - két rövid előadás hangzott el a Békebarlang légzőszervi megbetegedésekkel kapcsolatos gyógyhatásáról. Az előadásokat dr. Jakucs László barlangigazgató és dr. Kirchnopf Márton, az Ózdi Városi Kórház belgyógyász főorvosa tartotta.

Karbidlámpa égők csoportjaink részére kaphatók. Társulatunknak kiutalásra sikerült égőket szerezni. Két fajta égők van: 14 literes egyágú 4/db 2,10 Ft, valamint cserélhető-betétes Arora égő 4/db 5,20 Ft és hozzá betét 4/db 1.- Ft. Csoportjaink, míg a készlet tart, a szerda esti titkári órákon készpénzfizetés ellenében korlátozott számban és arányban vásárolhatják.

Társulatunk 1960. és 1961-es Évkönyvei megjelentek. Tagjaink a szerda esti titkári órákon ezen tudományos és többnyelvű kiadványainkat 10-10.- Ft kedvezményes áron vásárolhatják. Itt említjük meg, hogy az Évkönyv 1959-es I. évfolyama is kapható még 10.- Ft-ért, valamint a Karszt- és Barlangkutató folyóirat 1961. I. és II. félévi számai 6 - 6 Ft-ért. Társulati jelvény szintén kapható még, ára 10.- Ft.

Schafarzik-Vendl-Papp: Geológiai kirándulások Budapest környékén régen hiányolt mű újabb átdolgozott kiadása sajtó alatt van. Kérjük tagtársainkat, hogy igénylésüket minél előbb jeltessék be, mert ezt a korlátozott számban megjelenő, igen hasznos munkát, csak így tudjuk tagtársaink részére biztosítani. Ára kb. fűzve 20.- kötve 30.- Ft lesz.

Hibajegyzék. 1962 évi utolsó számunkba több sajnálatos sajtóhiba csuszott be. A feltűnőbbek közül, így mindjárt a címlapon az 1962. év megjelölés helyett 1963. szerepel. Helyesen a szám megjelölése: 1962. VIII-X. A 130. oldalon a második sorban amoniás helyett anomias a helyes szó. A 150. oldalon a Mórnicz Zsigmond Gimnázium Földrajzi Szakköre Barlangkutató Csoportjának jelentése nem az 1963., hanem az 1962. évi működésről szól. Ugyisint a cikk első sorában, valamint a 151. oldal kilencedik sorában 1963. helyett 1962. olvasandó. A hibákért elnézést kérünk.

(Szerk.)

T A R T A L O M

	oldal
Szerkesztőség köszönetése	42
Néppel Ferenc: Gondolatok a barlangkataszter alapelveinek kérdéséhez	43
Rónaki László: Az orfői Vízfő-forrásbarlang 3. szifonjának áttörési lehetőségei	44
KUTATÓCSOPORTJAINK MUNKÁJÁRÓL	47 - 50
Jelentés a BEAC Barlangkutató Csoportjának 1962. évi munkájáról (Fejes Imre - Badinszky Péter)	47
Jelentés az Élelmiszerkereskedelmi Iskola (KÖZÉRT) Barlangkutató Csoportjának 1962. évi munkájáról (Körösi Gyula)	47
Jelentés a Vörös Meteor Barlangkutató Szakosztály 1962. évi munkájáról (Dr. Dénes György)	48
Az Abaligeti-barlang Ny-i oldalágának legújabb feltárási eredményei (Rónaki László)	50
TÁRSULATI ÉLET	51 - 55
Választmányi ülés 1963. márc. 28-án (Sch. L.)	51
Vezetőségi ülés 1963. május 5-én (Sch. L.)	52
Szaküléseink (Sch. L.)	52
Jelentés az Ásvány-Közlejtani Szakbizottság 1962. évi munkájáról (Mándy Tamás)	52
Jelentés a Dokumentációs Szakbizottság 1962. évi munkájáról (Dr. Bertalan Károly)	53
Jelentés a Kiadványügyi Bizottság 1962. évi munkájáról (Balázs D.)	55
SZEMLE	56 - 59
Mikor volt a Báthory-barlang bánya? (Id. Schönviszky László)	56
Külföldi hírek - lapszemle (D. Gy. - Bajomi L. D. - Kessler H. - B. D.)	57
Barlangi Mentőszolgálat hírei (Dr. Dénes György)	58
Hírek	58

I N H A L T S V E R Z E I C H N I S

	Seite
Begrüßung der Redaktion	42
F. Néppel: Gedanken zur Frage des Höhlenkatasters	43
(In der Einleitung zeigt der Verfasser auf die Mängel des ungarischen Höhlenkatasters und der speleologischen Bibliographie. Einzelne Forscher probierten allerdings zu helfen, doch hatten sie weder die Möglichkeit noch die Zeit zu einer vollkommenen Aufarbeitung. Es ist nun die Frage, ob jetzt, wo diese Aufgabe von der Fachsektion für Dokumentation organisiert ausgeführt wird, ob einer Kataster oder eine grössere Enzyklopädie aufgelegt wird? Es ist weiter eine Frage, ob ausser der Höhlen noch andere Karsterscheinungen aufgenommen werden sollen?)	
L. Rónaki: Die Erschliessungsmöglichkeiten des 3. Syphon in der orfuer Quellenhöhle	44
(Die Erschliessung dieses Syphons durch Wasserspiegelabsenkung ist nicht möglich. Diese Erschliessung durch Taucher kann wegen verschiedenen Umständen auch nicht in Frage kommen. Es bleibt nur die Möglichkeit, den Syphon mit Hilfe eines Stollens zu umgehen. Die Richtung des Stollens soll mit waagerechten Probebohrung ausgeforscht werden.)	
Über die Arbeit der Forschungsgruppen	47 - 50
(Bericht der BEAC Forschungsgruppe (I. Fejes - P. Badinszky) - Bericht der KÖZÉRT Forschungsgruppe (Gy. Körösi) - Bericht der Forschungsgruppe Vörös Meteor (Dr. Gy. Dénes) - Die neuesten Erschliessungen des Westarmes der Abaligeter Höhle (L. Rónaki).	
Vereinsleben	51 - 55
(Bericht über die Sitzungen, Fachsitzungen, Kommissionsberichte)	
Schau	56 - 59
(Wann war die Báthory Höhle ein Grubenwerk? (L. Schönviszky) - Die Nachrichten des Höhlen-Rettungsdienstes. (Dr. Gy. Dénes) - Inn- und ausländische Kurznachrichten).	